

Svar på fråga 2023/24:890 av Ulrika Westerlund (MP) Förbättrat arbete mot undernäring hos äldre

Ulrika Westerlund har frågat sjukvårdsministern om hon planerar att ge en myndighet i uppdrag att göra en kartläggning av hur många äldre som är undernärda i Sverige och att ge en myndighet i uppdrag att beräkna vad undernäring hos äldre kostar samhället.

Frågan har överlämnats till mig.

Undernäring definieras som en näringsrubbing som kan leda till en försämrad kroppssammansättning, funktionsförmåga eller sjukdomsförlopp. Undernäring är inte alltid synlig, utan kan även förekomma vid övervikt och fetma. Äldreomsorgens personal har därför en viktig roll att tillsammans med hälso- och sjukvården i ett tidigt skede uppmärksamma riskfaktorer för undernäring, som exempelvis minskad aptit. Regeringens arbete med att öka personalens kompetens inom äldreomsorgen genom Äldreomsorgslyftet kan bidra till att stärka det förebyggande arbetet.

Jag delar Ulrikas Westerlunds bild av att genom att förebygga och behandla undernäring kan samhället främja hälsa, välbefinnande och värdighet för äldre personer. Regeringen har därför gett Livsmedelsverket ett uppdrag att sammanställa och sprida kunskap om mat och måltiders betydelse för att motverka ohälsa hos äldre personer. Kunskapsstöden ska vara riktade till personal och beslutsfattare inom äldreomsorgen.

Många äldre har av olika anledningar tugg- och sväljsvårigheter, och maten behöver därför anpassas efter det. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om förebyggande av och behandling vid undernäring gäller sen november 2022. På [Kunskapsguiden.se](https://kunskapsguiden.se) finns särskilda temaområden både om mat och näring för äldre personer och undernäring hos äldre personer. Socialstyrelsen har också tagit fram ett nationellt kunskapsstöd för att förebygga och behandla undernäring riktat till både hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Målet med kunskapsstödet är att personer med risk för undernäring identifieras innan undernäring uppstår och att personer som lider av undernäring tillförsäkras en näringstillförsel som är anpassad efter deras behov.

Samverkan mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst är avgörande för att förebygga, utreda och behandla undernäring. Av socialtjänstlagen (2001:453) och hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) följer att en individuell plan, ofta benämnd SIP, ska upprättas när den enskilde har behov av insatser från både

hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Inom Regeringskansliet bereds även flera lagförslag som syftar till att stärka samverkan mellan regioner och kommuner vad gäller hälso- och sjukvård.

Under 2024 ska en ny socialtjänstlag presenteras och arbetet med att ställa om till en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst påbörjas. Regeringen arbetar även med att ta fram en utvecklad demensstrategi. I underlaget till den strategin lyfter Socialstyrelsen fram munhälsa som ett nytt område. Vårdprevention är en viktig indikator i kvalitetsregistret Senior Alert, och genom registret kan man få kunskap om omfattningen av utmaningen om undernäring. Regeringen stödjer arbetet med kvalitetsregister genom den övergripande överenskommelsen med Sveriges Kommuner och Regioner God och nära vård för 2024.

Stockholm den 22 maj 2024

Anna Tenje